

Identyfikacja akcjonariuszy

Ustawa o zmianie ustawy o ofercie publicznej z dnia 16 października 2019 r., implementująca m. in. Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/828 (dalej Dyrektywa SRD II), wprowadza w ustawie o obrocie instrumentami finansowymi uprawnienie do pozyskiwania przez spółki, których co najmniej 1 akcja jest dopuszczona do obrotu na rynku regulowanym (spółki giełdowe) informacji umożliwiających ustalenie tożsamości wszystkich akcjonariuszy, zarówno osób fizycznych jak i prawnych (**identyfikacja akcjonariuszy**). Regulacja ta będzie obowiązywała od **3 września 2020 r.** Zgodnie z Preambułą Dyrektywy SRD II identyfikacja akcjonariuszy przez spółki giełdowe stanowi warunek konieczny bezpośredniej komunikacji między akcjonariuszem a spółką i jako taka ma podstawowe znaczenie dla ułatwienia wykonywania praw akcjonariuszy i dla ich zaangażowania. Uzupełnieniem powyższych regulacji ustawy o obrocie instrumentami finansowymi jest Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) 2018/1212.

Zgodnie ze zmienioną ustawą o obrocie instrumentami finansowymi, spółka giełdowa ma prawo żądania od pośredników informacji umożliwiających identyfikację **wszystkich** swoich akcjonariuszy wraz z podaniem liczby posiadanych przez nich akcji wg. stanu na określony dzień, przypadający nie wcześniej niż na dzień złożenia (record date). Powyższe dotyczy również akcjonariuszy, których akcje są zarejestrowane na rachunku zbiorczym (omnibus accounts). Pośrednik został zdefiniowany na potrzeby tych regulacji, jako podmiot uprawniony do prowadzenia rachunków papierów wartościowych (KDPW, firma inwestycyjna, bank powiernik). Żądanie spółki giełdowej dotyczy natomiast identyfikacji akcjonariuszy, dla których dany pośrednik prowadzi rachunki papierów wartościowych. Zmieniona ustawa o obrocie instrumentami finansowymi daje ponadto spółkom giełdowym możliwość zebrania informacji umożliwiających identyfikację akcjonariuszy za pośrednictwem KDPW.

Z powyższego wynika, że jeżeli spółka giełdowa chce zidentyfikować wszystkich swoich akcjonariuszy, to ma dwie możliwości, albo zwrócić się z żądaniem do wszystkich pośredników bezpośrednio, albo za pośrednictwem KDPW. W tym pierwszym przypadku w zakresie procedury pozyskiwania informacji ustawa o obrocie instrumentami odsyła do Rozporządzenia 2018/1212. W tym drugim przypadku, oprócz procedury przewidzianej w ww. Rozporządzeniu mają jeszcze zastosowanie przepisy ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Zgodnie z tymi przepisami, spółka giełdowa składa żądanie identyfikacji akcjonariuszy do KDPW a żądanie to powinno wskazywać KDPW jako upoważnionego odbiorcę informacji umożliwiających identyfikację akcjonariuszy oraz zawierać dyspozycję jego dalszego przekazania. KDPW niezwłocznie przekazuje takie żądanie swoim uczestnikom prowadzącym rachunki papierów wartościowych lub rachunki zbiorcze. W dniu roboczym następującym po dniu wskazanym w żądaniu, KDPW udostępnia spółce giełdowej informacje otrzymane od uczestników a także sporządzone na podstawie zapisów na rachunkach prowadzonych przez siebie.

Z praktycznego punktu widzenia spółki giełdowe będą prawdopodobnie identyfikowały swoich akcjonariuszy za pośrednictwem KDPW. Podmiot ten świadczy już dla tych spółek różne usługi (np. obsługę zdarzeń korporacyjnych) a ponadto jako jedyny zapewnia dostęp do danych o wszystkich akcjonariuszach. Z informacji publicznych wynika, że w KDPW trwają prace nad przygotowaniem systemu do obsługi procesu identyfikacji akcjonariuszy.

Ogólną procedurę identyfikacji akcjonariuszy określa Rozporządzeniu 2018/1212, które przewiduje, że:

- 1) spółki giełdowe przesyłają swoje żądania elektronicznie a format informacji zawartych w żądaniu powinien umożliwiać ich przetwarzanie automatyczne i być zgodny z formatem danych zawartych w Tabeli 1 stanowiącej załącznik do Rozporządzenia 2018/1212;
- 2) zakres informacji zawartych w żądaniu określa Tabela 1 stanowiąca załącznik do Rozporządzenia 2018/1212, wśród których najważniejsza jest możliwość ograniczenia żądania do akcjonariuszy posiadających określoną liczbę akcji, jak też do pośrednika pierwszego w łańcuchu pośredników;
- 3) Rozporządzenie 2018/1212 nie odnosi się bezpośrednio do sposobu przekazywania spółkom giełdowym odpowiedzi na żądanie, ale można przyjąć że odbywa się to drogą elektroniczną, natomiast format informacji zawartych w odpowiedzi na żądanie powinien umożliwiać ich przetwarzanie automatyczne i być zgodny z formatem danych zawartych w Tabeli 2 stanowiącej załącznik do Rozporządzenia 2018/1212;
- 4) zakres informacji zawartych w odpowiedzi na żądanie określa Tabela 2 stanowiąca załącznik do Rozporządzenia 2018/1212, wśród których najważniejsze są:
 - identyfikator akcjonariusza (osoby prawne – LEI, osoby fizyczne – PESEL),
 - nazwa (osoba prawna), imię i nazwisko (osoba fizyczna),
 - dane adresowe,
 - adres e-mail,
 - liczba akcji i informacja o początkowej dacie ich posiadania,
 - wskazanie osoby upoważnionej do podejmowania decyzji w imieniu akcjonariusza (osoby prawne – nazwa, LEI, osoby fizyczne – imię i nazwisko oraz PESEL).
- 5) odpowiedź na żądanie jest udzielana niezwłocznie i nie później niż w ciągu dnia roboczego następującego bezpośrednio po dniu ustalenia praw (record date) lub po dniu otrzymania wniosku przez pośrednika udzielającego odpowiedzi, w zależności od tego, co nastąpi później.

W przypadku stwierdzenia spółką giełdową, że otrzymane dane są niekompletne lub nieprawidłowe, spółka ta może żądać ich sprostowania. Odbywa się to przy zastosowaniu tej samej procedury, która obowiązuje przy identyfikacji akcjonariuszy.

Otrzymane przez spółki giełdowe dane są bez wątpienia danymi osobowymi. Stąd też polski ustawodawca wprowadził do ustawy o obrocie instrumentami finansowymi regulacje dot. ich ochrony. Dane osobowe akcjonariuszy mogą być przetwarzane wyłącznie „w celu umożliwienia spółce giełdowej identyfikacji swoich akcjonariuszy, zapewnienia bezpośredniej

komunikacji z nimi oraz ułatwienia wykonywania praw akcjonariuszy i zaangażowania w sprawy spółki”. Warto nadmienić, że Dyrektywa SRD II reguluje tę materię nieco odmiennie (art. 3a ust. 4). Ponadto, spółka giełdowa powinna zaprzestać przetwarzania danych osobowych akcjonariusza najpóźniej na 12 miesięcy od dnia powzięcia informacji o tym, że dana osoba przestała być akcjonariuszem spółki. Niezależnie od powyższego, ochronę danych osobowych akcjonariuszy zapewniają również przepisy Rozporządzenia RODO i spółka publiczna przetwarzając te dane będzie musiała stosować przepisy tego rozporządzenia.

Na zakończenie należy dodać, że Dyrektywy SRD II przewidywała możliwość skorzystania przez państwa członkowskie z wyłączenia identyfikacji akcjonariuszy posiadających nie więcej niż 0,5% akcji lub praw głosu. Polski ustawodawca nie zdecydował się jednak na skorzystanie z tego wyłączenia.